

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ขอบเขตการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และ ระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะจากประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันไป

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. พื้นที่การศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้ ประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จาก 8 หมู่บ้าน จำนวน 3,456 คน (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย : 23 ธันวาคม 2550)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 359 คน ซึ่งได้จากการคำนวณด้วยสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamanae. 1973 : 727)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเอากรอบแนวคิด เจมส์ คีดี ปีนทอง (2526:53-68) มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การมีส่วนร่วมในการในการเสนอปัญหา

3.2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3.2.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

3.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5. ด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย พฤษภาคม - กรกฎาคม 2553

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 359 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 61 รองลงมาคือ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 39 อายุพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 36 - 52 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.40 รองลงมาคือ อายุ 53 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.40 และอายุ 18 - 35 ปี ร้อยละ 12.30 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา ร้อยละ 51.30 รองลงมาคือมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 27.30 และอนุปริญญาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.40

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.3$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.40$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.39$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.38$) และด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.25$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอปัญหา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 9 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการป้องกัน โรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 3.37$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.35$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ($\bar{X} = 3.32$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการ โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร ($\bar{X} = 3.31$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตและประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.27$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ($\bar{X} = 3.24$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.17$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะประโยชน์

($\bar{X} = 3.12$) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.10$)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 3.57$) และอยู่ในระดับปานกลาง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ($\bar{X} = 3.50$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.49$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.46$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.35$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการโดยจัดสรรงบประมาณหรือนุเคราะห์ให้ตามความจำเป็นและสมควร ($\bar{X} = 3.35$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตและประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.29$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะประโยชน์ ($\bar{X} = 3.28$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ($\bar{X} = 3.19$)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 9 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการโดยจัดสรรงบประมาณหรือนุเคราะห์ให้ตามความจำเป็นและสมควร ($\bar{X} = 3.50$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 3.47$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตและประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.47$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.44$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.42$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ($\bar{X} = 3.36$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เกี่ยวกับการรักษา

ความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะประโยชน์ ($\bar{X} = 3.35$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.31$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ($\bar{X} = 3.31$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{X} = 3.56$) และอยู่ในระดับปานกลาง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ($\bar{X} = 3.50$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาตลาดปะ จาริตและประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.46$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.41$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะประโยชน์ ($\bar{X} = 3.37$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.35$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.35$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร ($\bar{X} = 3.31$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ($\bar{X} = 3.26$)

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

3.1 ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ทั้ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำมาอภิปราย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัย ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ยังมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มากนัก อีกทั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีขาดการดำเนินงานในเรื่องการประชาสัมพันธ์และกระบวนการที่ทำให้ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมหรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการ โดยให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในชั้นตอนใดชั้นตอนหนึ่งหรือทุกชั้นตอน และร่วมคิดหาแนวทางวิธีการในการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมในการกำหนดเปลี่ยนแปลงการร่วมในการตัดสินใจ พร้อมทั้งร่วมติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ทำร่วมกันรวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นด้วย พร้อมทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารการปกครอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งองค์กรและประชาชนเอง และพอสรุปได้ในประเด็นสำคัญดังนี้

1) ทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น กล่าวคือ การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาแต่ละท้องถิ่นนั้นควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นของตน ประชาชนจะรู้ว่าความต้องการของตนคืออะไร ทำให้สามารถกำหนดแนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการได้เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและตรงประเด็น

2) ทำให้ประชาชนต้องผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนมีส่วนร่วมเมื่อประชาชนได้เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว เขาย่อมรู้สึกผูกพันตนเองที่จะต้องดำเนินกิจกรรมบางประการอันจำเป็นทำให้สิ่งที่เสนอแนะมาปฏิบัติให้บรรลุผลประชาชนจะร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3) ทำให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนในท้องถิ่นที่ในท้องถิ่นของตนเองจากข้อ 2 เมื่อประชาชนผูกมัดตนเองกับสิ่งตนเสนอแนะและร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานแล้วจะก่อให้เกิดผลต่อมาคือความรักความภูมิใจและความหวงแหนในท้องถิ่นของตน เนื่องจากตนเองได้มีส่วนทำให้ให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาขึ้น

4) ทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่าง ๆ เท่ากับรับหลักการในเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นแต่ละแห่ง เมื่อประชาชนในท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองก็จะทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง รัฐบาลกลางก็ย่อมมีเวลามากขึ้นที่จะไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศต่อไปได้

5) ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสัมฤทธิ์ผลในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนในระดับตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ย่อมเป็นการปลูกฝังเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับประเทศชาติต่อไป และอีกด้านในปัจจุบัน สถานะทางเศรษฐกิจกำลังถดถอย เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ของสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสังคม ปัญหาด้านการเมือง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนเริ่มที่จะให้ความสำคัญเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปัญหาด้านสาธารณสุขท้องถิ่นการบริหารส่วนตำบลกำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เรณู คุปต์ยี่เชียน และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล และมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ มังกร ศรีษะโคตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา : ตำบลคงใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาตัวแปรด้าน เพศ อายุ ตำแหน่งทางสังคม อาชีพ รายได้ ความต้องการมีเกียรติยศ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ความคาดหวังต่อรางวัลประกวด พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ และความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ส่วนเพศ ตำแหน่งทางสังคม ความต้องการมีเกียรติยศ และ ความคาดหวังต่อรางวัลประกวด มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ในส่วน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้อง ชัยยศ ทะไกรราช (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

- (1) ประชาคมหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ประกอบอาชีพการเกษตรมากที่สุด มีช่วงอายุส่วนใหญ่ระหว่าง 40 – 50 ปี และมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด
- (2) ประชาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมเป็นรายด้านทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับ นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงอยู่ในระดับต่ำ โดยการมีส่วนร่วมยังค่อนข้างจำกัดอยู่ในเรื่องการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเป็นด้านหลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเชิงนโยบายหรือการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีค่อนข้างต่ำ และไม่สอดคล้องกับ นริศ ขำนุรักษ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 74.7 มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบลอยู่ในระดับต่ำ โดยมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมา คือ เรื่องการติดตามประเมินผลและในเรื่องการรับรู้ปัญหาตามลำดับ แต่สำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด สำหรับความต้องการการมีส่วนร่วม ประชาชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 76.08 มีความต้องการการมีส่วนร่วมอยู่ระดับสูง โดยที่มีความต้องการการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมากที่สุด รองลงมา คือ การวางแผน ลงทุนปฏิบัติและการรับรู้ปัญหาตามลำดับและไม่สอดคล้องกับ วรพจน์ ประชิตวัตติ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย เช่น การเข้าไปตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เมื่อศึกษาระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย และไม่สอดคล้องกับ พิรสิทธิ์ คำนวนคิดปี และศุภวัฒนาการ วงศ์ธนวิสุ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น โดยการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในชนบท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนในชนบทไทยที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ

องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่นไม่มากนักประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้จักระบบบทบาทหน้าที่ของตนเองและองค์การบริหารส่วนตำบลดีพอ และมีความรู้ในเรื่องแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่นไม่มากนัก ถึงแม้ว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองท้องถิ่นน้อย ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ยังคงมีทัศนคติที่ดี และมีความพึงพอใจในการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติเป็นบวกและมีความพอใจในนโยบายการกระจายอำนาจให้ประชาชนดูแลและปกครองตนเองมากกว่าจะให้ส่วนกลางหรือตัวแทนของส่วนกลางมาบริหารและปกครองพวกตน ในขณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่นไม่มากนัก

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องของการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างทั่วถึง และเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาจึงเป็นผลทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรพจน์ ประชิตวัตติ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ อาชีพ ระดับรายได้ที่มีแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ชัยยศ ทะไกรราช (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ ประชาคมหมู่บ้านเพศชาย และเพศหญิงเห็นว่า ประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับ จุฑามาศ ศรีสิริพรพันธ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด ด้านร่วมวางแผน ด้านร่วม

ปฏิบัติงาน,ร่วมกิจกรรม ด้านการติดตามตรวจสอบ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์) ซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลคลองขุด จำนวน 316 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้ ค่าความถี่ (จำนวน) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุ 36-60 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า หมู่บ้านที่อาศัย หมู่ที่ 4 สถานภาพสมรสแต่งงาน อาชีพเกษตรกรกรรม มีการพูดคุยกันในครอบครัว และช่องทางรับรู้ข่าวสาร การดำเนินงานเทศบาลคลองขุดโดยหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเทศบาลคลองขุดอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านอายุ การศึกษา หมู่บ้านที่อาศัย สถานภาพสมรส อาชีพ การพูดคุยกันในครอบครัวและช่องทางรับรู้ข่าวสารการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด และ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร การจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่การพัฒนาจะบรรลุเป้าหมาย หรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองที่จะต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการ และต่อเนื่ององค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ และการให้บริการแก่ประชาชนในเขตชนบท จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาด้านระบบการบริหารในทุกด้านเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ทันต่อสภาพการณ์ของสังคมไทย ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งการพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้เกิดแก่ท้องถิ่น ทั้งในด้านการบริหารและบริการอย่างสูงสุด มีประสิทธิภาพการพัฒนาด้านการบริหารและบริการแก่ประชาชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้ตรงกับความต้องการมากที่สุด การวางแผนจึงเป็นเสมือนเครื่องมือ หรือกลไกที่จำเป็นต่อการบริหารงานสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานล่วงหน้าได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งปรากฏออกมาในลักษณะรูปแบบเอกสารที่ศึกษาได้ ทำให้สามารถตรวจสอบความถูกต้อง หรืออาจแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดย

พิจารณาจากแผนงานที่กำหนดไว้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาประกอบกับรัฐบาล ได้ให้ความสำคัญในด้านการบริหารงาน โดยยึดแผนเป็นหลักทุกระดับ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทยยังมีนโยบายที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อสนับสนุนนโยบายการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บังเกิดผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและนโยบายของรัฐบาล คือ เร่งรัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเตรียมความพร้อมในการที่จะรับการ ถ่ายโอนงานและงบประมาณที่เพิ่มขึ้นจากการกระจายอำนาจด้วยการทบทวนแผนงาน/โครงการพัฒนา การพัฒนาบุคลากร การจัดระบบการดำเนินงานให้รวดเร็ว และสนองตอบกับความต้องการของประชาชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนย่อย และเปิดโอกาสให้กลุ่มหรือชุมชนย่อยเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาและบริหารงานท้องถิ่น โดยยึดหลัก “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ” โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การสนับสนุนทั้งวิชาการ เงินทุน และบุคลากรจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนย่อยต่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ข้อที่ 6 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้นในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเชิญประชุมผู้นำหมู่บ้านหรือจัดโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลสัญจร เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเสนอปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเสนอปัญหาในด้านอื่น ๆ

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อที่ 1 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดสาธารณูปโภค เช่น การบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก และด้านอื่น ๆ เนื่องจากประชาชนจะเข้าใจปัญหาได้ดีกว่า เพราะประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่และประสบปัญหาที่แท้จริง

1.3 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ข้อที่ 5 และข้อที่ 6 มีระดับค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้น ในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการและการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ

1.4 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอ ปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล ข้อที่ 1 มีระดับ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและ ทางบก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนประเมินผลการทำงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อประชาชนจะได้ตรวจสอบและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินการ ด้านธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 ควรมีการวิจัยประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำผลไปปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น